

Gyene István

DGAP

Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik

A berlini székhelyű DGAP (Német Külpolitikai Társaság) a legrégebbi és legnagyobb németországi agytrösztök egyike, amely 1955-ös alapítása óta igen erős véleményformáló súllyal bír elsősorban a nemzetközi politika, valamint a német kül-, és biztonságpolitika terén. A nonprofit alapon működő, pártpolitikailag független think tank munkáját mind a mai napig két fő célkitűzés határozza meg: az egyik az, hogy egyfajta „híd” szerepét hivatott betölteni a német társadalom számára a nemzetközi kapcsolatok irányába, azaz a külpolitikai folyamatok jobb, alaposabb megértését szolgálja; a másik cél pedig, hogy az DGAP mintegy 20-30 munkatársának munkája a szakterület kutatási színvonalát egyértelműen erősítse.

Több mint agytröszt

A német intézet a világ egyik legbefolyásosabb külpolitikai agytrösztje, a new yorki CFR ([Council on Foreign Relations](#)) testvérszervezeteként igen aktív szerepet tölt be a külpolitikával kapcsolatos véleményformálás minden szintjén. Munkájával nemcsak a politikai és gazdasági döntéshozókat, a közigazgatás, és a nem kormányzati szervek szereplőit célozza meg sikerrel, hanem a politika iránt érdeklődő nagyközönséget is.

Az intézeten belül jelenleg három nagy programcsoport lelhető fel, amelyek alá összesen tizenhárom kutatási terület van besorolva. A kutatók ezek mindegyikében nagy hangsúlyt fektetnek az aktuális kérdések vizsgálatára.

A három programcsoport és a tizenhárom terület a következő:

1. Európai/transzatlanti kapcsolatok

- Alfred von Oppenheim-Zentrum (Európa és az EU jövője, leendő kihívások)

- európai kül- és biztonságpolitika
- Franciaország-program (német-francia kapcsolatok)
- Robert Bosch Alapítvány Közép- és Kelet-Európa Központja
- USA-program (transzatlanti kapcsolatok)

2. Stratégiai régiók

- Kína, Ázsia és a csendes-óceáni térség
- Oroszország/Eurázsia
- Észak-Afrika és Közel-Kelet

3. Globális kihívások

- globalizáció és világgazdaság
- berlini „Jövő Fórum”: (az európai és transzatlanti biztonsági- és védelmi politika strukturái és fejlődése)
- International Forum on Strategic Thinking: (kül- és biztonságpolitikai kihívások európai, oroszországi, közel-keleti, afrikai és ázsiai szemszögből tekintve)
- „energia-külpolitika”: (Energieaußenpolitik; német és európai energiapolitikai kérdések)
- International Futures: (nemzetközi diplomata-képzés)

Ellentétben a think tank-ek hagyományosnak mondható gyakorlatával, a DGAP tudományos tevékenysége nemcsak elemzések, tanulmánykötetek megjelentetésére, médiaszereplésekre, illetve konferenciák szervezésére korlátozódik, hanem számos más területre is kiterjed.

Az egyik ilyen „speciális” szegmens az, hogy az intézet havonta saját, „Nemzetközi politika” (Internationale Politik) című szakpolitikai folyóirattal jelentkezik, amely 1995-ös alapítása óta mára Németország vezető külpolitikai szakfolyóiratává nőtte ki magát. A kutatóintézet a hivatalos honlapján kívül egy másik, szakpolitikai kérdésekkel és aktuális témákkal foglalkozó szakportált is üzemeltet (aussempolitik.net), melynek elsődleges célja, hogy „a

DGAP ezáltal is hozzájáruljon a szakterület szakmai és nyilvános vitáihoz, valamint segítse az állampolgárokat a külpolitikai tájékozódásban”.

A kutatóintézet mindezek mellett egy kizárólag kül-, és biztonságpolitikával foglalkozó, bárki számára ingyenesen látogatható, tagságot nem igénylő, 75.000 kötetes szakkönyvtárat is fenntart, ami egyben az EU egyik hivatalos dokumentációs központja. Az agytröszt nemzetközi súlyát és tekintélyét tisztán mutatja, hogy a cég az egyik fő szervezője az Európai Bizottság által támogatott, az Európai Unió és Oroszország közötti párbeszédet elősegítő EU-Oroszország fórumnak, amelyen évente-kétévente EU-s tagállamok és orosz politikai-gazdasági szakemberek vitatnak meg aktuális kérdéseket.

Pénzügyi háttér, támogatók, vezetők

Ez a szerteágazó tevékenység természetesen stabil pénzügyi háttér nélkül elképzelhetetlen lenne. A DGAP ennek nincs híján, hiszen Németország pénzügyileg leginkább támogatott kutatóintézetei közé sorolható. A szakmai munkát nemcsak vezető világvállalatok támogatják hatalmas összegekkel (a Daimler, a Deutsche Bank, a Volkswagen Stiftung, és a Shell Deutschland pl. egyenként évi több mint 25.000 euróval), de a támogatói körben találjuk magát a német külügyminisztériumot, számos nagykövetséget, a munkaadók szövetségét, a német iparkamarát, médiaholdingokat, és nem utolsósorban tehetősebb magánszemélyeket is. A 2008-as éves beszámolója szerint a DGAP 2008. december 31-én mintegy 2089 támogatóval büszkélkedhetett, amelyek között 47 nagykövetség és 32 nagyvállalatot szerepel.

A komoly pénzügyi háttér a DGAP esetén mindig adott volt, hiszen már az 1955 márciusában megtartott alapító gyűlésen - ahol mások mellett beszédet mondott maga Konrad Adenauer akkori kancellár – sem csak magát az intézetet hívták életre, hanem gondoskodván a megfelelő anyagi háttérrel, még aznap megalakítottak egy támogatói szervezetet is, amelybe rögtön mintegy félszáz nagyvállalkozó lépett be. Az intézet első elnökévé a gyűlés akkor Günter Henle kereszténydemokrata politikus-vállalkozót választotta, aki egészen 1973-ig töltötte be pozícióját. A DGAP központja 1995 óta Berlin Tiergarten nevű negyedében található, számos ország nagykövetségének szomszédságában. A think tank elnöke 2005 óta

Arend Oetker politikatudós-nagyvállalkozó, aki egyébiránt August Oetkernek, az Oetker-csoport egykori megalapítójának leszármazottja.

Bár már korábban tettünk arra vonatkozólag említést, hogy a DGAP önmagát pártok fölött álló, független szervezetként határozza meg, ennek ellenére tiszteletbeli tagjai között számos nagy tekintélyű német politikust találunk. Számunkra a legfőbb üzenetértékkal e tekintetben az bírhat, hogy a német politikai kultúra fél évszázados, konszenzuson nyugvó hagyományát követve ezek a személyek nemcsak az egyik politikai táborból verbuválódnak, hanem természetes módon konzervatív, liberális, és szociáldemokrata oldalról egyaránt.

A névsorban olyan politikusok sorakoznak egymás mellett, mint Hans-Dietrich Genscher (egykori liberális külügyminiszter), Günther Verheugen (szociáldemokrata politikus, az Európai Bizottság alelnöke), Richard von Weizsäcker (egykori kereszténydemokrata államfő), vagy a manapság roppant népszerűségnek örvendő Karl-Theodor zu Guttenberg, jelenlegi keresztényszocialista védelmi (korábban gazdasági) miniszter, a konzervatív uniópártok (CDU/CSU) leendő potenciális kancellárjelöltje.

Magyarország a DGAP szemével

Az intézet berkein belül működő Közép- és Kelet-Európa Központban a kutatók elsősorban a térség politikai fejlődését vizsgálják, kutatásaik eredményeit elemzésekben, szemináriumokon, konferenciákon teszik közzé. Az elemzők természetesen az aktuális magyarországi viszonyokkal is foglalkoznak, ráadásul igen aktív módon. 2009 decemberében a DGAP például két olyan háttérbeszélgetést is szervezett, melyeknek hazánk állt a középpontjában.

A hónap közepén Balázs Péter külügyminiszter volt a központ vendége, aki elsősorban Magyarország 2011-es soros uniós elnöksége, a magyar gazdaság jelenlegi helyzete, és a Jobbik EP-választásokon elért eredménye kapcsán fejtette ki véleményét. Néhány nappal a magyar diplomácia vezetőjével folytatott eszmecsere után a DGAP az aktuális magyar viszonyokról szervezett kerekasztal-beszélgetést, melyen Peisch Sándor németországi nagykövet, Can Togay, a berlini Collegium Hungaricum vezetője, és Gereon Schuch, a

Közép- és Kelet-Európa Központ programvezetője vett részt. A rendezvény az ún. „Botschaftermatinée” („nagykövetségi matiné”) decemberi állomása volt, amelyről azt érdemes tudni, hogy a DGAP a berlini Inforadio-val közösen, havonta egy alkalommal rendez effajta „mini konferenciát”, mindig egy adott ország nagykövetének részvételével.

A Magyarországról folytatott disputa során elsősorban a jobboldali radikalizmus megerősödésének okairól, a gazdasági válság hazánkra gyakorolt igen erős negatív hatásáról, illetve a rendszerváltás óta eltelt két évtized tapasztalatairól esett szó. (A Botschaftermatinée minden beszélgetése visszahallgatható a német rádió honlapján, a Magyarországról szóló felvétel itt érhető el:

<http://www.inforadio.de/programm/schema/sendungen/forum/200912/134436.html>)

Következtetések

A fentiekben bemutatott DGAP kitűnő példa annak szemléltetésére, hogy Európa nyugati felében milyen professzionális módon képes működni, és a véleményformálásban milyen súllyal képes valóságosan is rendelkezni egy megfelelő anyagi háttérrel bíró, profi kutatógárdával felvértezett politikai kutatóintézet. Az elemzések „gyártásán” kívül a szakpolitikai profilnak megfelelő honlapot üzemeltető, vezető havi szaklapot megjelentető, szakkönyvtárat fenntartó, tekintélyes nemzetközi fórumokat szervező, kiterjedt stratégiai partnerintézmény-hálózattal rendelkező német „Denkfabrik” tekintélyének megőrzése, és pártpolitikai függetlenségének megtartása mellett valóban képes és alkalmas azon célok megvalósítására, amelyek miatt egykoron a Bonni Egyetem falai között létrehozták.

Az intézet működése és munkássága, azaz elemzéseinek pártatlansága, megnyilvánulásainak súlya, kutatási projektjeinek ésszerű, a valós problémákhoz igazodó kialakítása az itthoni - a nyugat-európai gyakorlathoz mérten még csak gyerekcipőben járó – intézetek számára követendő példaként szolgálhat.